

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาที่ต้องจัดให้ผู้เรียนได้ค้นพบ และพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง เพื่อจะได้ ดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานแห่งคุณธรรม รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยให้ผู้เรียนได้เรียน หลายวิชา ผลที่ตามมาก็คือ ปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาการขาดแคลนครู ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ตลอดจนปัญหาของตัวผู้เรียนเอง เช่น เรียนไม่ทัน สอบไม่ผ่าน ต้องมีการสอน ซ่อมเสริม เป็นต้น จากปัญหาเหล่านี้ทางกรมสามัญศึกษาได้พยายามนำเอา เทคโนโลยีทางการศึกษาหลาย ๆ ด้านเข้ามาใช้เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยได้มีการนำเอาสื่อการศึกษาสมัยใหม่ เข้ามาใช้ในโรงเรียนหลายอย่าง เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป บทเรียนโปรแกรม เครื่องช่วยสอน ชุดการสอน เครื่องบันทึกเสียง ห้องปฏิบัติการภาษา คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทปโทรทัศน์ และอื่น ๆ อีกมาก (หนูม้วน, 2528)

ในบรรดาสื่อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เทปโทรทัศน์ (Videotape) เป็นสื่อ ชนิดหนึ่งที่มีความนิยมอย่างแพร่หลาย จากสถิติระหว่างปี พ.ศ. 2523-2526 แสดงให้เห็นว่ามีการนำเข้าและจำหน่ายเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์รวมเป็นจำนวน ถึง 195,000 เครื่อง เมื่อถึงเดือนสิงหาคม 2527 มีการนำเข้าและจำหน่าย เพิ่มขึ้นเป็น 275,000 เครื่อง และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ (สนั่น, 2527) ประกอบกับเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์รุ่นใหม่ ๆ ในปัจจุบันราคาถูกลงมาก ใช้งาน สะดวก ไม่ยุ่งยาก เหมาะสมกับการนำมาใช้กับการศึกษา วงการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา จึงได้ตื่นตัวในการนำเอาเทปโทรทัศน์มาใช้ประกอบการเรียนการ สอนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยบางโรงเรียนมีเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์มากถึง 7-8

เครื่อง แต่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า (บรรจง, 2526) ทั้ง ๆ ที่ เทปโทรทัศน์นั้นหากผู้ใช้ได้ใช้อย่างถูกวิธี จะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ให้คุณค่าทางการศึกษาสูงมาก เพราะผู้เรียนสามารถเรียนได้จากภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง ตัวอักษร แสง สี และเสียง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว (วิจิตร, 2523) เทปโทรทัศน์ที่ใช้แทนการสาธิต สามารถทำให้ผู้เรียนได้เห็น การสาธิตได้ใกล้ชิดกว่า และสามารถกำจัดสิ่งผิดพลาดที่เกิดจากการสาธิตออกไป ได้ เพราะสามารถถ่ายทำเทปโทรทัศน์ไว้ล่วงหน้าได้ (เปรี๊ยะ และครุฑ, 2515) เทปโทรทัศน์ยังเป็นสื่อที่ใช้ได้เหมาะสมกับการศึกษาทุกระดับ ขึ้นอยู่กับ ผู้สอนว่ามีความสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด (ชัยณรงค์, 2526)

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ได้ตื่นตัวในการนำเอาเทป-โทรทัศน์เข้ามาใช้ประกอบการเรียนการสอนแต่ยังไม่มีระบบ และวิธีการร่วมกัน ยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลืออย่างชัดเจน และ เพียงพอ และยังมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่มีเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ไว้ใช้ ใน โรงเรียน แต่ยังไม่มียี่ห้อไว้ใช้ประกอบการเรียนการสอน (หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 10, 2530) ทั้ง ๆ ที่มีสถานีโทรทัศน์ และหน่วยงานทางการ ศึกษาจำนวนมาก ได้ผลิตรายการทางการศึกษาออกเผยแพร่ คือ ในระหว่างปี พ.ศ. 2530-2531 สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ได้ขยายเครือข่ายเพื่อถ่ายทอดรายการ ให้รับชมได้ทั่วทั้งประเทศทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเขตการ ศึกษา 10 ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร นครพนม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม สามารถรับชมรายการจากสถานีโทรทัศน์ได้ทุก สถานี คือ

1. สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7
2. สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
3. สถานีโทรทัศน์องค์การสื่อสารมวลชนช่อง 3
4. สถานีโทรทัศน์องค์การสื่อสารมวลชนช่อง 9
5. สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์ช่อง 4 ขอนแก่น
6. สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์ช่อง 11

กรุงเทพมหานคร

โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาได้ผลิตรายการ และออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย เช่น รายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ช่อง 7 รายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ช่อง 9 และช่อง 11 รายการโทรทัศน์การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ช่อง 11 เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศในรูปของการให้การศึกษาแก่ประชาชน ผลิตโดยบริษัทและผู้อุปถัมภ์รายการต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่ใช่รายการโทรทัศน์การศึกษาโดยตรง แต่ก็ให้คุณค่าทางการศึกษาพอที่จะนำเข้ามาใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาได้

นอกจากรายการโทรทัศน์การศึกษาดังกล่าวแล้วยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ผลิตรายการเพื่อบริการให้ยืมเพื่อการเรียนการสอนได้ เช่น ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือแม้แต่หน่วยงานทางวิชาการ เช่น ภาควิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และหน่วยงานอื่น ๆ

จากสภาพเบื้องต้นที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้มีการสำรวจถึงสภาพที่แท้จริงของการใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้เครื่องมือ ปัญหาและความต้องการในการใช้ ตลอดจนความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ในการใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางหรือประโยชน์ร่วมกันของโรงเรียนต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะหาทางแก้ไขปรับปรุง ช่วยเหลือให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รายการและอุปกรณ์เทปโทรทัศน์การพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์และเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาของเขตการศึกษา 10 และของประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรายการและอุปกรณ์เทปโทรทัศน์ที่มีใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะ
ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา 10

1.2.4 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
การเรียนการสอน ของครูในหมวดวิชา และขนาดต่าง ๆ ของโรงเรียนมัธยม
ศึกษา เขตการศึกษา 10

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากรที่ทำการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชุด
เครื่องเล่นเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน จำนวน 77 โรงเรียน แบ่งเป็น
โรงเรียนขนาดใหญ่ 18 โรงเรียน ขนาดกลาง 41 โรงเรียน และขนาดเล็ก 18 โรงเรียนรวม
ประชากร 5,128 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาจากหมวดวิชาต่าง ๆ ที่
ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียน
42 โรงเรียน ละ 7 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 2 คน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น
588 คน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญ-
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งขนาดตามหลักเกณฑ์ของกรมวิชาการ พ.ศ.
2530 ตามจำนวนนักเรียน ดังต่อไปนี้

ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 1,400 คนขึ้นไป

ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 400 ถึง 1,399 คน

ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 399 คนลงมา

เขตการศึกษา 10 หมายถึง เขตที่รวมเอาจังหวัดในการจัดการศึกษาใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนกลาง จำนวน 7 จังหวัด คือ จังหวัด อุบลราชธานี นครพนม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และ มหาสารคาม

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรายการเทปโทรทัศน์ อุปกรณ์เทป-โทรทัศน์ สภาพการใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน ตลอดจนปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นในการใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอน จากประสบการณ์การใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามเอง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายการและอุปกรณ์เทปโทรทัศน์ ที่มีใช้ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10
- 1.6.2 ได้ทราบสภาพการใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการเรียนการสอนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10
- 1.6.3 ได้ทราบปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็น ในการใช้เทปโทรทัศน์ ประกอบการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10
- 1.6.4 ได้ทราบข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการเรียน การสอน ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10
- 1.6.5 ได้ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์แก่งานที่เกี่ยวของ นำไปประกอบการ กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ วางแผนพัฒนาบุคลากร การผลิต และการให้บริการ รายการและอุปกรณ์เทปโทรทัศน์สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นแนวทางเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนกำหนด ระเบียบแนวปฏิบัติพัฒนาบุคลากร การผลิตและการให้บริการเกี่ยวกับเทปโทรทัศน์ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป